

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål.....	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift.....	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar.....	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel.....	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel.....	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jeruvägstrafikmedel.....	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —
säger 27,046,000: —		

Bevillningar:

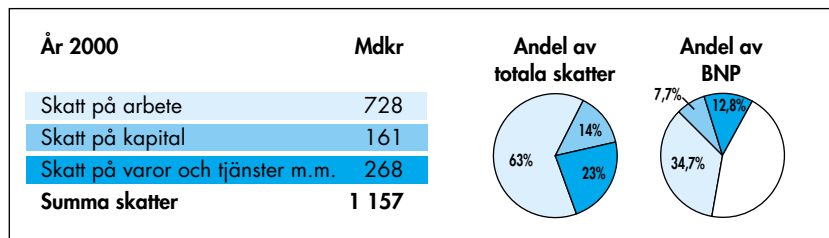
Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel.....	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel.....	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningskatt.....	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift.....	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —
säger 127,290,000: —		
summa kronor		154,336,000: —

Kongl. Maj:tt föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av
statens inkomster.*

5 Skatt på varor och tjänster

- De olika skatterna på varor och tjänster inbringade år 2000 sammanlagt 268 miljarder kronor eller utslaget per invånare ca 30 000 kronor
- Skatt på varor och tjänster motsvarade år 2000 12,8 procent av BNP och utgjorde ca 23 procent av det totala skatteuttaget

5.1 Inledning

5.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på varor och tjänster avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten.

Ett annat sätt att beskriva skatter på varor och tjänster är att definiera dem som skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare, som kan vara privata eller offentliga, och producenter eller säljare. Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i

skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på priskänsligheten (jfr. kapitel 1).

Skatter på varor och tjänster brukar också benämnas indirekta, eftersom avsikten normalt är att de ska bäras av konsumenterna trots att de tas ut och betalas av producenterna eller säljarna (jfr. kapitel 1). Antalet skattskyldiga för de flesta punktskatter är relativt litet medan antalet brukare av de skattepliktiga varorna och tjänsterna är mångdubbelt större. Skatteadministrationen underlättas naturligtvis ju färre personer eller företag som är redovisningskyldiga och skattskyldiga. Definitionsmässigt har det dock ingen betydelse vem som betalar skatterna på varor och tjänster till skattemyndigheterna. Ett exempel på punktskatt som betalas direkt av bl.a. hushållen är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på varor och tjänster hänvisas till kapitel 14.

5.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes den 1 januari 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Samtidigt bestämdes att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar får tas ut vid gränspassage.

I samband med genomförandet av den inre marknaden beslutades inom EU om ett antal direktiv som

sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt mineraloljor i stor utsträckning harmoniserats. Huvudsyftet med harmoniseringen var att underlätta marknadens funktionssätt och att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter. Harmoniseringen innebär att skattebaserna definierats på ett enhetligt sätt och att minimivåer fastställts. Det finns dock inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

Beskattningsförfarandet vid handel mellan EU-länder beskrivs närmare i avsnitten 5.2.4 och 5.3.1.

5.1.3 Skatter på varor och tjänster 274 miljarder år 2001

Skatterna på varor och tjänster uppgick år 2001 till sammanlagt 274 miljarder kr eller 12,6 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP) för det året. Omkring två tredjedelar av denna skatteuppbörd hänförs till mervärdesskatten (momsen) och en tredjedel till punktskatterna.

Sedan skattereformen 1990-91, då underlaget för momsens breddades, har skatten på varor och tjänster (konsumtionsskatter) som andel av de totala skatterna varierat mellan 23 och 27 procent. Momsens andel av konsumtionsskatterna har sedan 1990/91 legat på mellan 64 och 69 procent.

5.1 Tabell

Skatter på varor och tjänster 1996-2001, mnkr och procent

Taxes on goods and services 1996-2001, MSEK and percent

Skatteslag Nature of tax	1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	mnkr MSEK	Procent Percent	mnkr MSEK	Procent Percent	mnkr MSEK	Procent Percent	mnkr MSEK	Procent Percent	mnkr MSEK	Procent Percent	mnkr MSEK	Procent Percent
Mervärdesskatt (VAT)	1 53 846	65,6	150 283	65,5	162 607	66,6	170 597	67,3	182 877	68,2	184 787	67,5
Punktskatter (Excise duties)	80 680	34,4	78 992	34,5	81 706	33,4	82 894	32,7	85 164	31,8	89 077	32,5
Totalt (Total)	234 526	100,0	229 275	100,0	244 313	100,0	253 492	100,0	268 041	100,0	273 863	100,0
Andel av BNP, % (Share of GDP)	13,4		12,6		12,8		12,6		12,8		12,6	

Anm: I tabellen ingår samtliga skatter som i statsbudgeten finns under huvudtiteln skatt på varor och tjänster med tillägg för lotteriskatt, som i statsbudgeten redovisas som skatt på inkomst.

Källa: Ekonomistyrningsverket

5.2 Tabell

Totala skatter och konsumtionsskatter (skatt på varor och tjänster), 1989/90-2001, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on goods and services, 1989/90-2001, BSEK and percent

Budgetår Fiscal year	Totala skatter* Total tax revenue	Skatt på varor tjänster** Taxes on goods and services	därav moms VAT	Andel skatt på varor och tjänster av totala skatter, % Taxes on goods and services share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	815	188	116	23,1
1996	888	235	154	26,4
1997	928	229	150	24,7
1998	995	244	163	24,5
1999	1 040	253	171	24,4
2000	1 089	268	183	24,6
2001	1 160	274	185	23,6

Anm: *Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för 1999 mellan 5.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 5 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och RSV:s statistik.

**Från och med 1996 ingår, förutom de skatter som i statsbudgeten redovisas under inkomstiteln Skatt på varor och tjänster, även lotteriskatt.

Källa: Statistiska centralbyrån, Nationalräkenskaperna, och Ekonomistyrningsverket

5.2 Mervärdesskatten (moms)

Mervärdesskatten (moms) infördes år 1969 och ersatte den allmänna varuskatten (omsättningsskatten), som infördes 1960 och var fyra procent av försäljningspriset. Den belastade slutkonsumenten och utgick i normalfallet i detaljhandelsledet. I början var momsen tio procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Bestämmelserna om moms återfinns främst i mervärdesskattelagen. Moms utgår på värdet av skattepliktiga varor och tjänster som omsatts. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

5.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför EU samt för s. k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 5.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad. Det betyder att erlagd moms inom landet återbetalas vid sådan export.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påford moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsen påverkas inte av antalet led i kedjan.

I följande exempel visas schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsen från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten.

5.3 Tabell

Skattesatser för mervärdesskatt 1991-2002, procent

VAT rates for 1991-2002, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Generellt (General)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Livsmedel m.m. (Food etc.)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12	12	12
Restaurang (Restaurants)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25	25	25
Hotell och camping (Hotel and camping)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (Passenger transport)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	6	6
Inträde djurparker (Entrance fee zoological gardens)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6
Böcker och tidskrifter (Books and magazines)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	6
Dagstidningar (Newspapers)						6	6	6	6	6	6	6
Kultur, idrott (Culture, sport)							6	6	6	6	6	6

Anm: Skattesatsen redovisad som påslag på pris exklusive mervärdesskatt.

Källa: Riksskatteverket

I exemplet används skattesatsen 25 procent.

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B		Momsredovisning	
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfärd C

Faktura till C		Momsredovisning	
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfärd C säljer till kunden D

Kontantpris till D		Momsredovisning	
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

Källa: Riksskatteverket

5.2.2 Nästan alla varor och tjänster skattepliktiga

I princip är alla varor och tjänster skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Undantagna från skatteplikt är b.l.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Uppskattningsvis 30 procent av hushållens konsumtion består av utgifter för icke-skattepliktiga varor och tjänster. Producenterna av dessa varor och tjänster har inte rätt att dra av den ingående momsen.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skattesatser med en minimivån på fem procent. Sedan 1996 beskattas i Sverige livsmedel och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreställningar beskattas med sex procent. Från och med år 2001 beskattas även persontransporter med sex procent, mot tidigare tolv. Den sexprocentiga skattesatsen gäller från och med 1 januari 2002 även böcker och tidskrifter.

5.2.3 Gemenskapsinterna förvärv

Som tidigare nämnts i avsnitt 5.1.2 innebar införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan två medlemsländer. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU innebar därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av s.k. gemenskapsinterna förvärv sker inom det ordinarie mervärdesskattesystemet, istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta sker som regel på så sätt att köparen får redovisa s.k. förvärvsskatt i sin skattedeklaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning
Trävaror	500
Fakturasumma	500

Möbelfabriken B säljer till möbelaffären C

Faktura till C	Momsredovisning
Bokhylla	1 400
Moms 25 %	350
Fakturasumma	1 750
	Utgående moms
	350
	Ingående moms
	Till staten (350+125-125)
	350

Möbelaffären C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning
Bokhylla	2 469
(inkl moms 493)	
	Utgående moms
	493
	Ingående moms
	Till staten (493-350)
	143
Kunden D	2 469
	Summa
	493

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska lämna en periodisk sammanställning, en s.k. kvartalsredovisning (KVR). I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. KVR ska

i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

5.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kronor redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen, för dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

5.2.5 Skattedeklaration skall lämnas varje månad

Redovisning av momsen kan ske på två sätt (5.4 Tabell). Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 mnkr per beskattningsår och som är skyldiga att lämna självdeklaration skall redovisa skatten i denna deklaration. Momsen ingår för dessa i den slutliga skatten. Eventuell överskjutande ingående moms gottskrivs vid debiteringen av slutlig skatt.

Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag över 1 mnkr skall redovisa skatten varje månad i en med övriga skatter och avgifter (avdragna skatter och arbetsgivaravgifter) gemensam skattedeklaration. Om beskattningsunderlaget överstiger 40 mnkr per beskattningsår sker inbetalningen av momsen senast den 26:e i månaden efter den månad som avses, i annat fall senast den 12:e i andra månaden efter. Under år 2001 uppgick antalet mervärdesskattedekARATIONER till ca 4 miljoner. Handelsbolag och de som inte är skyldiga att lämna självdeklaration får lämna skattedeklaration för helt år om summan av beskattningsunderlagen beräknas uppgå till högst 200 000 kr.

5.4 Tabell

Antalet mervärdesskatteregistrerade juli 2002

Number of enterprises registered for VAT in July 2002

Skattskyldiga Liable to tax	Skattedeklaration Tax return		Helårs- redovisn Whole year accounting period	Inkomst- deklaration Income tax return	Totalt Total
	< 40 mnkr	>40 mnkr			
	Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	244 430			
Fysiska personer (<i>Private individuals</i>)	106 019	104	18	399 171	505 312
Totalt (Total)	350 449	9 910	27 608	450 224	838 191

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

5.2.6 Nettouppbörden blir inkomst för staten

Skattemyndigheterna är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till skattemyndigheterna respektive tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Som utbetalningar redovisas även den kompensation statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. För kommuner och landsting fanns före 1996 ett liknande kompensationssystem för betald moms. Detta är numera ersatt av det s.k. kommunkontosystemet, som finansieras av kommunerna och landstingen själva genom avgifter. Från och med år 2003 kommer kommunernas och landstingens kompensation för betald moms återigen att ske via statsbudgeten.

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar (nettot) redovisas som inkomst i statsbudgeten.

Som framgår av 5.5 Tabell minskade den av tullverket redovisade momsuppbörden kraftigt i och med Sveriges inträde i EU år 1995. Detta som en följd av införandet av de tidigare beskrivna reglerna för gemenskapsinterna förvärv. Inbetalningarna till skattemyndigheterna ökade däremot. Omläggningen av uppbördsrutinerna för moms år 1996 gav en tillfällig höjning av skatteinkom-

sterna det året på nära 13 miljarder kr. Under 1999 medförde en ny tillämpning av bestämmelserna om s.k. skatteupplag att ett antal stora råoljeimportörer istället för tullmoms började betala moms till skattemyndigheten.¹ Totalt innebar detta att nettot av momsinsbetalningarna till skattemyndigheten under 1999 blev cirka 5,5 miljarder kronor högre, medan inbetalningarna till Tullverket minskade med motsvarande belopp. För år 2000 är nettot av inbetalningarna till skattemyndigheten i stort sett oförändrad jämfört med 1999. Detta trots att momsen totalt sett ökat med cirka 12 miljarder kronor. Förklaringen till detta är den stora ökningen av införselmoms till tullverket. De allra flesta företag som betalar införselmoms får nämligen dra av denna som ingående moms i sina skattedeclarationer. Detta innebär att införselmomsen antingen reducerar inbetalningarna till skattemyndigheten eller ökar utbetalningarna.

5.2.7 Redovisning efter skattesats

I de skattskyldigas deklARATIONER redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats enligt mervärdesskattedeclarationerna för 2001 lämnas i 5.6 Tabell. Drygt 80 procent av den utgående momsen hänför sig till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent.

5.5 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 1995-2001, mdkr

VAT revenues and expenditures 1995-2001, BSEK

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Inbetalningar (Ingoing payments)								
Tullverket (Customs authorities)	94,9	48,8	33,4	37,7	38,9	37,3	47,1	46,3
Skattemyndigheterna (Tax authorities)	163,3	211,0	245,2	245,4	258,2	275,8	308,3	323,5
Summa (Sum total)	258,2	259,8	278,6	283,1	297,1	313,1	355,5	369,8
Utbetalningar (Outgoing payments)								
Skattemyndigheterna (Tax authorities)	116,5	106,3	105,7	117,0	125,1	127,6	159,6	169,9
Avräkning ing moms staten (Repayments to the national government)	19,3	20,1	18,6	18,6	18,9	19,9	18,8	21,2
Kommun avlyft ing moms (Repayments to local governments)		19,6	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Summa (Total)	135,8	146,0	127,4	135,6	144,0	147,5	178,4	191,1
Övriga betalningar (Other payments)	16,0	2,0	2,9	2,8	9,5	5,0	5,8	6,1
Nettouppbörd (Net payments)	124,0	115,8	154,1	150,3	162,6	170,6	182,9	184,8

Anm: Beloppen för inbetalningar till och utbetalningar från skattemyndigheterna avser fr.o.m. 1998 debiterade belopp. Förändringen är en följd av skattekontots införande.

Källa: Ekonomistyrningsverket

¹ Reglerna om skatteupplag infördes 1996. Reglerna innebär bl.a. att vissa råvaror undantas från tullmoms vid import om de placeras i s.k. skatteupplag. Istället påförs varan moms när den tas ut ur upplaget.

5.6 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2001, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2001, BSEK

	Omsättning Turnover	Utgående moms Output tax	Ingående moms Input tax	Nettouppbörd Net collection of taxes
Skattesats 25% (Tax rate 25%)	3 295	824		
Skattesats 12% (Tax rate 12%)	387	46		
Skattesats 6% (Tax rate 6%)	82	5		
Utgående moms på varuförvärv från annat EG-land (Output tax on goods acquired from another EC country)		112		
Utgående moms på tjänsteförvärv från utlandet (Output tax on services supplied from another country)		21		
Skattefri omsättning (Turnover, tax free)	257			
Omsättning till annat EG-land (Turnover, other EC countries)	454			
Exportomsättning (Turnover, export)	766			
Totalt (Total)	5 241	1 008	850	158

Anm: Sammanställningen inkluderar i princip endast vad som redovisats i skattedeclarationer. Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot tabell 5.5 ingår inte tullmoms, moms i inkomstdeklarationen och statens avlyft. Däremot finns tullmomsen med som avdrag i den ingående momsen.

Källa: Statistiska centralbyrån

Antalet skattskyldiga som redovisar moms i skattedeclarationer (tidigare mervärdesskattedeclarationer) uppgår till cirka 360 000 (5.4 Tabell).

5.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 5.7 Tabell har den momsuppbörd som administreras av skattemyndigheterna fördelats efter bransch. Parti- och detaljhandeln svarar för mer än hälften av nettouppbörden, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms.

Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock

inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor exporteras, dvs. omsätts utanför landet, upphör beskattningsskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ nettomoms redovisas för just denna affärstransaktion. Totalt sett innebär det dock endast att en utjämning sker av den moms som redovisats i tidigare led. Denna utjämning framgår dock inte av tabellen om tidigare led finns i en annan bransch än det exporterande företaget.

5.7 Tabell

Moms fördelad efter bransch 2001, mnkr

VAT according to corporate sector 2001, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax			Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning On turnover	På varuförvärv från annat EG- land On goods acquired from another EC country	På tjänsteförvärv från utlandet On services supplied from another country		
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	19 225	327	8	16 966	2 594
Gruvor och mineralutvinning (Mines and quarries)	2 362	156	28	3 079	-533
Tillverkningsindustri (Manufacturing industry)	165 923	48 793	8 743	257 974	-34 515
El-, gas-, värme- och vattenverk (Electricity, gas and water works)	40 981	543	62	29 532	12 054
Byggindustri (Construction)	60 702	615	106	41 837	19 586
Varuhandel, reparation av fordon m.m. (Wholesale and retail trade)	317 658	56 060	2 829	292 374	84 173
Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	12 195	48	35	8 331	3 947
Transport och kommunikationer (Transport and communication)	79 089	1 210	4 371	71 025	13 645
Kreditinstitut och försäkringsbolag (Financial institutions and insurance companies)	24 192	649	551	23 535	1 857
Fastighetsbolag och företagservice (Renting, business service and real estate companies)	126 796	2 401	4 294	88 758	44 733
Offentlig förvaltning (Community services)	1 395	495	97	146	1 841
Utbildning, sjukvård och sociala tjänster (Education, health care and social service)	9 669	104	29	5 268	4 534
Andra samhällsliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	11 625	242	221	8 377	3 711
Utan bransch/konkurser (Without corporate sector/bankruptcy)	3 360	256	30	3 128	518
Totalt (Total)	875 172	111 899	21 404	850 330	158 145

Källa: Statistiska centralbyrån

5.3 Punktskatter

5.3.1 Inledning

Punktskatterna tillhör de skatteslag som ofta är föremål för omläggningar av olika slag. Detta hänger samman med deras dubbla funktion som inkomstkälla för staten och ekonomiskt styrmedel för att påverka resursutnyttandet och den privata konsumtionen. Antalet punktskatter uppgår till ett tjugotal, men under årens lopp har

vissa skatter ersatts av andra eller helt upphört och nya skatter har tillkommit. Det har också genomförts statsfinansiellt neutrala omläggningar mellan olika skatter som enbart har till syfte att förbättra skatternas effektivitet som ekonomiskt styrmedel. Ett aktuellt exempel är energiskatterna där koldioxidskatten under de senaste åren fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten. En skatt som upphört är försäljnings-skatten på bussar, lastbilar och motorcyklar. Sista året denna skatt togs ut var år 2000.

5.8 Tabell

Uppbörd av punktskatter 1995-2001, mnkr

Revenues from excise duties 1995-2001, MSEK

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Skatt på energi och miljö (Energy and environment taxes)	40 900	42 010	48 624	49 223	51 924	52 655	53 540	56 473
Bensinskatt (Petrol tax)	22 030	1 711	-2					
Energiskatter (Energy taxes)	17 399	38 680	45 636	46 945	49 811	50 488	50 738	53 080
allmän energiskatt (general energy tax)	10 239	27 456	30 371	34 212	36 900	37 573	38 419	36 542
koldioxidskatt (Co2 tax)	6 943	11 078	15 053	12 599	12 796	12 811	12 245	16 457
svavelskatt (sulphur tax)	217	146	212	134	115	104	75	81
Särsk skatt på elkraft fr kärnkraftverk (Nuclear power tax)	137	133	974	1 478	1 537	1 553	1 726	1 841
Skatt på viss elkraft (Electricity from certain sources)	817	908	1 423	194				
Särsk skatt mot försurning (Acidification tax)	63	69	64	58	58	65	56	54
Skatt på gödsel o bekämpningsmedel (Fees on fertilizers and biocides)	183	332	343	427	389	399	434	428
Miljöskatt inrikes flyg (Fees on domestic flights)	271	177	128				-355	
Skatt på naturgrus (Natural gravel tax)			58	121	129	151	125	126
Skatt på avfall (Tax on waste)							816	945
Skatt på alkohol och tobak (Alcohol and tobacco tax)	18 933	19 007	18 669	17 644	17 583	18 116	18 737	19 127
Tobaksskatt (Tobacco tax)	7 281	7 246	7 084	7 695	7 506	7 396	7 792	8 043
Alkoholskatt (Alcohol tax)	11 575	11 546	11 546	9 859	9 962	10 599	10 895	11 004
därav skatt på spritdrycker (ethyl alcohol)	5 376	5 483	4 907	4 686	4 674	4 723	4 888	4 861
skatt på vin (wine)	2 971	2 901	3 233	3 094	2 998	3 313	3 483	3 635
skatt på maltdrycker (beer)	3 228	3 162	3 406	2 079	2 142	2 430	2 399	2 381
skatt på mellanklassprodukter (intermediate products)					148	133	125	127
Systembolagets överskott (Profits on alcohol monopoly retailing)	77	215	39	90	115	122	50	80
Skatt på fordon (Tax on road vehicles)	5 994	6 013	7 131	6 787	6 597	6 915	7 379	7 221
Fordonsskatt (Road vehicle)	4 065	4 049	5 471	6 242	6 103	6 421	6 868	7 017
Kilometerskatt (Kilometre)	10							
Försäljningskatt på motorfordon (Sales tax)	1 723	1 752	1 400	207	270	230	258	-23
Skrotningsavg (Scrap fees)	196	212	260	338	224	264	253	226
Skatt på import (Import tax)	5 505	4 981	3 625	3 808	3 766	3 530	3 806	3 643
Tullmedel (Customs duties)	5 074	4 447	3 179	3 467	3 356	3 143	3 449	3 338
Särskilda jordbrukstullar och sockeravg (Certain agricultural duties)	0	385	255	343	403	372	349	298
Övriga skatter m m på import (Other import taxes)	431	149	191	-2	6	16	9	8
Övriga (Other)	4 253	4 352	3 418	2 285	2 438	2 341	2 386	2 193
Lotteriskatt (Lottery prize)	3 103	3 223	2 267	1 078	1 183	1 201	1 199	1 198
Reseskatt (Travel)	-7							
Skatt på annonser och reklam (Advertising)	1 033	1 072	1 103	1 163	1 192	1 037	1 091	955
Skatt på spel (Gambling)	124	57	48	44	63	103	96	40
Totalt (Total)	75 585	76 363	81 467	79 747	82 308	83 557	85 849	88 656

1) Fr.o.m 1996 ingår bensinskatten i energiskatterna.

Ann: I sammanställningen har Systembolaget AB:s inlevererade överskott inkluderats. I statsbudgeten redovisas denna inkomst trots namnet bland punktskatterna, eftersom den räknas som en överföring från ett "skattemonopol". Även miljöavgiften, som i statsbudgeten redovisas som en offentligrättslig avgift, har inkluderats bland punktskatterna av definitionsskal. Detsamma gäller skrotningsavgiften, som redovisas utanför statsbudgeten på den av Vägverket förvaldade bilskröttningsfonden. Beträffande vissa andra skatter som administreras av särskilda skattekontoret i Ludvika (exempelvis kupongskatt, stämpelskatt, och premieskatt på grupplivförsäkring) hänvisas till kapitlet om skatt på arbete respektive kapital.

Källa: Riksskatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket

Energi- och miljöskatterna har ökat

Skatterna på tjänster är små jämfört med skatterna på varor. I föregående tabell (5.8) har punktskatterna klassificerats på ett överskådligt sätt. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse på senare år och svarade år 2001 för omkring 64 procent av den totala punktskatteuppbörden. I motsvarande mån har alkohol- och tobaksskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens andel (exkl. skatt på drivmedel) är i stort sett oförändrad. Slutligen har tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga för punktskatter få. Totalt uppgår de till cirka 10 000 näringsidkare, varav drygt en tredjedel är registrerade för reklamskatt. De flesta reklamskatteskyldiga, knappt 4 000, erlägger högst 1 miljon kr per år i reklamskatt. Efter att skatten på reklamtrycksaker togs bort 1999 har antalet skattskyldiga minskat. För övriga punktskatter uppgår

antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

Som framgår av 5.9 Tabell ökade antalet registrerade skattskyldiga för alkoholskatt efter EU-inträdet 1995. Under de senaste åren har antalet ökat ytterligare, liksom antalet skattskyldiga för tobaksskatt. Denna ökning är en följd av införandet av exportbutiklagen, som reglerar försäljning av obeskattade alkohol- och tobaksvaror till flygpassagerare som reser till en plats utanför EU:s skatteområde. Antalet skattskyldiga för spelskatt har varierat kraftigt under den jämförda tidsperioden. Minskningen under 1995 beror på att skatten på bingospel då slopades. Det större antalet skattskyldiga under åren 1998 till 2000 beror på att varuspelsautomater beskattades under dessa år. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt (5.10 Tabell). Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för över 99 procent av skatteuppbörden.

Antalet skattskyldiga för punktskatter är betydligt större än antalet registrerade. Detta hänger främst samman med att privatpersoner som är skattskyldiga och deklarerar för privatinförsel av varor inte registreras. Dessutom finns en illegal ej registrerad hantering av punktskattepliktiga varor. Hur stor den totala omfattningen är på denna är inte känt. När det gäller obeskattade cigaretter uppskattade dock Brottsförebyggande rådet 1999 att det fanns ett tiotal illegala grossister på marknaden.²

5.9 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 1990-2001

Number of enterprises registered for excise duties 1990-2001

År Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Bränslen (Fuel)	314	347	626	435	756	731	634	660	651	654	658	639
Elkraft (Electricity)	501	512	500	577	553	614	557	566	574	589	594	622
Tobak (Tobacco)	16	16	13	14	15	18	20	23	24	60	64	72
Alkohol (Alcohol)	35	35	35	21	21	252	265	265	289	347	437	510
Lotterier (Lottery)	6	6	6	4	8	8	4	5	5	5	5	4
Reklam (Advertising)	4 441	4 472	4 603	5 033	4 783	5 299	4 795	4 773	4 548	3 855	3 961	3 987
Spel (Gambling)	952	971	1 262	1 496	1 118	240	196	250	498	550	547	384
Avfall (Waste)											303	286
Totalt (Total)	6 265	6 359	7 045	7 580	7 254	7 162	6 471	6 542	6 589	6 060	6 569	6 504

Källa: Riksskatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

²) Den organiserade cigarettsmugglingen. Från ax till limpa. Leif G W Persson, 1999.

5.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2001 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2001 according to duty paid, MSEK

mnkr	Skatt på (Tax on) Olja, gasol och metan	Bensin	Reklam	Alkohol	Tobak
MSEK	Oil, liquefied petroleum gas and methane	Petrol	Adver- tising	Alcohol	Tobacco
-1	144	29	3 734	441	62
1-5	87	2	38	34	2
5-10	27	3	5	6	
10-25	14	2	2	14	
25-50	2	2		13	
50-100					
100-	5	8		6	1
Totalt (Total)	279	46	3 779	514	65

Källa: Riksskatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

Varorna beskattas i det land de konsumeras

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 5.1.2., gemensamma förfaranderegler inom EU. Genom förfarandereglerna har skapats en s.k. suspensionsordning med upplagshavare, varumottagare och skatterepresenteranter (5.11 Tabell). Suspensionsordningen innebär att varorna kan framställas, lagras och flyttas inom EU utan att skattskyldighet inträder. Beskattningen uppskjuts i stället tills varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. Under den tid varan omfattas av suspensionsordningen kan den endast hanteras av en upplagshavare. En upplagshavare har tillstånd att ta emot obeskattade varor från en annan upplagshavare och att hantera obeskattade varor i ett godkänt lager (skatteupplag). Skattskyldigheten inträder när en varumottagare eller i deras ställe skatterepresenteranter tar emot en obeskattad vara från en upplagshavare i ett annat medlemsland.

De gemensamma förfarandereglerna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeprodukter gäller att skatt då även tas ut i Sverige. Sverige har medgivit rätt att övergångsvis tillämpa vissa begränsningar när det gäller privat införsel av alkohol och tobak.

5.11 Tabell

Antal upplagshavare, upplag och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2001

Number of authorized warehousekeepers, warehouses and registered traders for harmonized excise duties 2001

Vara	Upplags- havare	Upplag	Reg varu- mottagare
Good	Warehouse- keepers	Ware- houses	Reg traders
Mineraloljor (<i>Mineral oil</i>)	269	1 861	4
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	393	1 078	130
Tobak (<i>Tobacco</i>)	57	130	2
Bensin (<i>Petrol</i>)	44	251	1
Totalt (Total)	763	3 320	137

Källa: Riksskatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

5.3.2 Energi- och miljöskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk energi. Vid sidan av energiskatten finns miljöskatter, som är skatter på utsläpp av föroreningar.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtions-skatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya skattekomponenter i form av koldioxidskatt och svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret.

De rena miljöskatterna har en begränsad statsfinansiell betydelse. Deras främsta syfte är att påverka resursanvändningen. Under senare år har flera nya skatter tillkommit medan andra försvunnit. Exempel på nyare skatter är skatt på naturgrus som infördes 1996 och skatt på avfall som infördes år 2000. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus eftersom tillgången är begränsad. Avfallsskatten infördes för att öka lönsamheten för återanvändning och återvinning av avfall och genom detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte anses överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

5.12 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl moms 2002

General energy and environmental duties for fuel excl VAT 2002

Bränsleslag Type of fuel	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO2 tax	Total skatt Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	3,16	1,46	4,62
miljöklass 2 (environmental class 2)	3,19	1,46	4,65
annan bensin (other petrols)	3,84	1,46	5,30
Olja(Oil)			
för drift av motordrivet fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnena), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,323	1,798	3,121
miljöklass 2 (environmental class 2)	1,557	1,798	3,355
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	1,865	1,798	3,663
för andra ändamål (med märkämnena), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	707	1 798	2 505
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 298	1 298
för annat ändamål (for other purposes)			
	138	1 890	2 028
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 067	1 067
för annat ändamål (for other purposes)			
	229	1 346	1 575
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	301	1 564	1 865
Råtallolja, kr/m³ (Crude tall oil, SEK/m³)			
	2 505	0	2 505

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Riksskatteverket

Skatt på bränslen

På de bränsleslag som uppräknas i 5.12 Tabell utgår energi- och koldioxidskatt samt, om bränslet innehåller svavel, svavelskatt. Den allmänna principen är att skatt skall utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt. Undantaget gäller inte råttallolja som fr.o.m. 1999 påförs energiskatt, trots att sådan olja är att betrakta som biobränsle. Motiven för detta är främst näringspolitiska. Syftet med skatten är att hålla nere efterfrågan på råttallolja som bränsle. En ökad efterfrågan på råttallolja skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den kemiska industrin.

Energi- och koldioxidskatt utgår med ett bestämt belopp per vikt- eller volymenhet. Skattesatserna för energiskatt är inte proportionella mot energivärdet. När det gäller bränslen som används för uppvärmning har eldningsolja den högsta energiskatten, vilken motsvarar cirka 7 öre per kWh. Den lägsta energiskatten har gasol med drygt 1 öre per kWh. Kol har en energiskatt motsvarande cirka 4 öre per kWh. Skillnaderna har sitt ursprung i 70-talet och den ambition som då fanns att styra över energianvändningen från olja till andra produkter. Koldioxidskatten baseras på koldioxidutsläppets storlek vid förbränning. Svavelskatt beräknas utifrån svavelinnehållet i bränslet.

Skattesatserna är differentierade

En miljöklassning av oljebränslen infördes 1991. Indelningen i miljöklasser bestämdes efter oljans innehåll av vissa kemiska ämnen och efter dess kokpunktintervall. Oljan delades in i tre miljöklasser, av vilka den med bäst miljöegenskaper, miljöklass 1, hade den lägsta skattesatserna. Det var vid denna tid ingen skillnad på beskattning mellan olja som används för uppvärmning (eldningsolja) och olja för fordonsdrift (dieselolja). I samband med att kilometerskatten avskaffades 1993 (se avsnitt 5.3.4) infördes en särskild dieseloljeskatt på sådan olja som användes för drift av personbilar, bussar och lastbilar. För att sådan högbeskattad olja skulle kunna skiljas från annan olja infördes en färgmärkning av den lågbeskattade oljan. Under 1994 togs skattedifferentieringen efter miljöklass bort för den lågbeskattade oljan. Anledningen var att när oljan används i värmepannor för uppvärmning är förbränningen så effektiv, att den miljömässiga skillnaden är liten mellan de olika miljöklasserna. Att differentieringen upphörde för den lågbeskattade oljan innebar dock samtidigt att miljöstyrningen försvann för sådan olja som användes som bränsle i de fordon som inte omfattades av den särskilda dieseloljeskatten, dvs. traktorer och andra motorredskap. För att återinföra miljöstyrningen inom detta område beslutades att alla motordrivna fordon fr.o.m. 1 oktober 1995 skulle använda högbeskattad olja.

Sedan 1994 differentieras även energiskatten på bensen efter en särskild miljöklassning. Den bensen som vid införandet av differentieringen fanns på marknaden delades in i miljöklasserna 2 och 3 samt övrig bensen, där miljöklass 2 hade högst miljökrav och samtidigt medförde lägst beskattning. För att uppfylla kraven för miljöklass 2 fordrades bl.a. att bensen var blyfri. Under 1993/94 hade en ny bensen som uppfyllde kraven för denna miljöklass introducerats på marknaden. Denna bensen utgjorde två år senare 97 procent av den totala volymen. Bensen med blyinnehåll marknadsförs inte längre på den svenska marknaden.³ Från och med år 2000 finns även en miljöklass 1 för bensen.

Skattestrukturen ändrad för ökad miljöstyrning

För att öka den samlade miljöstyrningen har koldioxidskatten under de senaste åren fått ökad tyngd i förhållande till energiskatten. Mellan åren 2001 och 2002 höjdes koldioxidskatten med ytterligare 15 procent. Samtidigt sänktes energiskatten för drivmedel lika mycket som koldioxidskatten höjdes. Energiskatten för bränslen var oförändrad. För att upprätthålla en oförändrad skattebelastning på alla drivmedel undantogs gasol, metan och naturgas, som endast belastas med koldioxidskatt, från höjningen.

Svavelskatt tas för fasta och gasformiga bränslen ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel. Gränsvärdet för uttag av svavelskatt på oljeprodukter går från och med år 2002 vid 0,05 viktprocent. Detta gränsvärde är en halvering jämfört med år 2001. Syftet med denna sänkning är att ge oljeprodukter med en svavelhalt under gränsvärdet ett relativt sett mera konkurrenskraftigt pris.

Lägre skattesatser för vissa användare

För företag inom tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks- skogsbruks- och vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensen och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag utgår ingen energiskatt medan koldioxidskatten är reducerad till 30 procent av annars gällande skatt (5.13 Tabell). Den tidigare beskrivna förskjutningen från energi- till koldioxidskatt är utformad så att skattebelastningen för nämnda näringar är oförändrad.

Den som är registrerad som skattskyldig får reduktionen genom avdrag i deklarationen. Övriga får antingen direkt köpa bränslet till ett pris där hänsyn tagits till den reducerade skatten eller ansöka om återbetalning. För att få reduktionen direkt vid inköpet krävs att köparen är godkänd av Riksskatteverket som skattebefriad förbrukare.

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.⁴

Bränslen som används för att producera elektrisk energi belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningen av elektrisk energi sker istället i konsumtionsledet.

5.13 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl moms 2002

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2002

Bränsleslag	Energi-skatt	Koldioxid-skatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (Oil [low tax] SEK/m ³)	0	539	539
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)	0	567	567
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)	0	404	404
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)	0	469	469
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil)	539	0	539

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs petroleum-koks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Riksskatteverket

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den. I de tre nordligaste länen samt ett antal uppräknade kommuner i andra län är energiskatten på elkraft reducerad (se anmärkning till 5.14 Tabell). För elkraft som förbrukas inom industri och växthusnäring utgår inte någon energiskatt. Från och med 1 januari 2002 höjdes energiskatten för el, exklusive indexuppräknade, generellt med 1,2 öre per kWh. Denna höjning ska balansera höjningen av koldioxidskatt på bränslen så att relativpriset mellan dessa och el är oförändrad.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt bestäms utifrån kärnkraftsreaktorernas termiska effekt och utgår med 5 514 kr per megawatt och månad.

Tidigare betalades även en produktionsskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 4).

Förslag i budgetpropositionen hösten 2002

I budgetpropositionen föreslås att koldioxidskatten på bränslen höjs med 16 procent från och med den 1 januari 2003. För bensen och dieselolja sänks samtidigt energiskattesatserna lika mycket som koldioxidskattesatserna höjs. Drivmedel som endast belastas med

³ SOU 1997:11, s 128.

⁴ Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 0,8 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned till 24 %. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

koldioxidskatt ska enligt förslaget undantas från skattehöjningar. Vidare föreslås att omläggningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna blir oförändrad. Även energiskatten på el föreslås bli höjd med 2,1 öre per kWh.

Utöver de föreslagna höjningarna indexuppräknas samtliga energi- och koldioxidskatter med hänsyn till förändringen av det allmänna prisläget.

Andra skatter som föreslås få höjda skattesatser är avfalls- och naturgrusskatterna. Avfallsskatten höjs från 288 till 370 kronor per ton deponerat avfall. Naturgrusskatten höjs från 5 till 10 kronor per ton naturgrus.

5.14 Tabell

Skattesatser för elkraft 2002, öre/kWh

Excise duties for electric power 2002, öre/kWh

Ändamål	Norra Sverige ¹	Övriga landet
Purpose	Northern Sweden	Other parts
Hushåll o icke-industriell verksamhet (Households and non-industrial activity)	14,0	19,8
El-, gas-, värme-, vattenproduktion (Electric power, gas, heating or water supply)	14,0	17,4
El förbrukad i större elpannor för ovan-nämnda ändamål under tiden 1/11-31/3 ² (Electricity consumption in special electric boiler plants between 1/11-31/3)	16,4	19,8
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (Industry, commercial greenhouses and farming)	0	0

Anm: ¹) Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

²) För elektrisk kraft som under tiden 1 november -31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt utgör energiskatten

-16,4 öre per kWh vid förbrukning i "Norra Sverige" för annat ändamål än industriell verksamhet och växthusodling, och

-19,8 öre per kWh i övriga landet vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning.

Källa: Riksskatteverket

5.15 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 1991-2000, tWh

Energy supply in Sweden according to source 1991-2000, tWh

Energislag	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Source of energy										
Råolja och oljeprodukter (Crude oil and oil products)	186	186	185	201	199	211	202	208	202	195
Kärnkraft (Nuclear power)	228	188	182	217	207	224	206	218	213	168
Biobränslen, torv m m (Biofuel, peat e.a.)	70	72	75	79	85	88	90	91	90	97
Vattenkraft (Hydroelectric power)	63	74	75	59	68	52	69	75	72	79
Kol och koks (Coal and coke)	29	27	27	28	27	31	26	26	25	26
Naturgas, stadsgas (Natural gas)	7	8	8	8	8	8	9	9	9	8
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (Heat pumps in district heating plants)	7	7	7	7	7	7	6	7	8	7
Vindkraft (Wind power)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4	0,4
Nettoimport av el (Net import of electricity)	-1	-2	-1	0	-2	6	-3	-11	-7	5
Totalt (Total)	590	560	559	599	599	628	605	624	611	585

Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.

TWh = Terrawatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2001

Sveriges tillförsel och användning av energi

Den svenska energitillförseln uppgick år 2000 till 585 tWh (5.15 Tabell). Detta är en ökning med 28 procent sedan 1970, då den totala energitillförseln uppgick till 457 tWh. Under samma period har energitillförselns sammansättning förändrats kraftigt. År 1970 utgjorde råolja och oljeprodukter 77 procent av den totala energitillförseln, medan andelen för dessa bränslen hade sjunkit till 33 procent år 2000.⁵

Den totala energitillförseln varierar mellan åren bland annat till följd av att temperaturen varierar. År 2000 var varmare än normalt vilket innebär att energianvändningen och därmed energitillförseln var lägre än ett år med normal temperatur.

I tabellen nedan visas den slutliga energianvändningen efter energislag och sektorssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen utgörs av distributions- och omvandlingsförluster, 154 tWh, samt användning för icke energiändamål, 22 tWh.

Oljeprodukter står för 37 procent och el för 32 procent av den slutliga energianvändningen, som uppgår till cirka 409 twh. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service förbrukar cirka 35 procent av den totala energin och industrin 38 procent. Resterande 27 procent förbrukas av transportsektorn, där även utrikes transporter ingår. För bostäder är el det viktigaste energislaget medan industrin använder ungefär lika mycket biobränslen som el. Nästan all energianvändning inom transportsektorn kommer från oljeprodukter.

⁵) Energimyndigheten, Energiläget 2001

5.16 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2000, tWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2000, tWh

Energislag	Bostäder, service mm	Industri	Transporter	Totalt
Energy source	Housing, service e.a	Industry	Transports	Total
Oljeprodukter (Oil products)			105,8	151,5
El (Electricity)	70,4	55,9	2,6	128,9
Biobränsle, torv mm (Biofuel, peat e.a.)	10,5	56,5		67,0
Fjärrvärme (District heating)	35,5	4,5		40,0
Kol, koks (Coal, coke)		15,8		15,8
Naturgas (Natural gas)	1,5	3,7	0,1	5,4
Stadsgas (Gasworks gas)	0,4	0,1		0,5
Totalt (Total)	144,5	156,1	108,5	409,0

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2001 och Energiförsörjningen i Sverige, samt egna beräkningar.

53 miljarder i energiskatter år 2001

Energiskatterna inbringade sammanlagt 53,1 miljarder kr under 2001, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja (5.17 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av skatteuppbörden.

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för 36,5 miljarder kronor, eller 69 procent, av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 16,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 31 procent av totaluppbörden. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 81 miljoner kronor, motsvarar endast 0,2 procent av den totala energiskatten.

5.17 Tabell

Nettouppbörd av energiskatter efter energi- och skatteslag 2001, mnkr

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2001, MSEK

Energislag	Energiskatt	Koldioxid- skatt	Svavel- skatt	Totalt
Energy source	Energy tax	CO2 tax	Sulphur tax	Total
Bensin (Petrol)	17 625	6 487		24 112
Oljeprodukter (Oil products)	6 419	9 071		15 489
Råtallolja (Crude tall oil)	29			29
Övriga bränslen (Other fuels)	119	900		1 019
Samtliga bränslen (All fuels)			81	81
Elkraft (Electricity)	12 350			12 350
Totalt (Total)	36 542	16 457	81	53 080

Källa: Riksskatteverket, Särskilda skattekontoret Ludvika

5.18 Tabell

Exempel på elpris juni 2002 (fasta avgifter tillkommer), öre/kWh och procent

Example of electricity price June 2002 (fixed charges not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent
		Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, excl tax)	28,90	32
Nätavgifter (Electric supply network fee)	22,64	25
Energiskatt (Energy tax)	19,80	22
Moms (VAT)	17,84	20
Konsumentpris (Consumer price)	89,18	100

Källa: Riksskatteverket

5.19 Tabell

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) juni 2002, kr

Example of petrol price (95 octane, lead-free) June 2002, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	2,85	31
Energiskatt (Energy tax)	3,16	34
Koldioxidskatt (CO2 tax)	1,46	16
Moms (VAT)	1,87	20
Pris per liter (Price per litre)	9,34	100

Källa: Riksskatteverket

Det internationella samarbetet mot klimatförändringar

I början på 1990-talet påbörjades på FN:s initiativ internationella förhandlingar mellan en stor del av världens stater, med syftet att begränsa halten av s.k. växthusgaser i atmosfären. Ett exempel på en växthusgas är koldioxid. Förhandlingarna resulterade 1992 i en ramkonvention, vars grundläggande syfte är att stabilisera halten av växthusgaser på en nivå som inte innebär farlig påverkan på klimatsystemet. Någon definition av denna nivå fanns dock inte i konventionen. Fem år senare, 1997, antogs ett protokoll till konventionen, det s.k. Kyotoprotokollet, med mål som ska uppnås under perioden 2008-2012. I protokollet ingår att i-länderna ska minska sina utsläpp. För EU:s del ska medlemsstaterna gemensamt minska sina utsläpp med åtta procent från 1990 års nivå. Kyotoprotokollet innehöll dock en del oklarheter, bl.a. vad gäller uppföljningen och möjligheterna till mellanstatlig handel med utsläppsrätter. Under år 2001 enades ett tillräckligt antal länder om en gemensam tolkning av Kyotoprotokollet. Uppgårelsen innehåller dock en mängd kompromisser och innefattar heller inte USA. För att avtalet ska börja gälla krävs att de länder som ratificerat avtalet står för minst 55 procent av i-ländernas koldioxidutsläpp. Cirka 70 länder hade vid mitten av år 2002 formellt godkänt avtalet, däribland EU-länderna. Dessa länders samlade utsläpp är dock inte tillräckligt stora för att avtalet ska träda i kraft.

När det gäller EU så finns ett gemensamt åtagande som innebär att medlemsländerna fördelar den totala utsläppsminskningen om åtta procent mellan sig. Denna

fördelning har för Sveriges del inneburit att utsläppen faktiskt kan ökas med fyra procent. Sverige har dock redan tidigare beslutat om en nationell strategi för begränsning av utsläpp av koldioxid som innebär att utsläppen ska minska. Som ett delmål ska de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för perioden 2008-2012 vara minst fyra procent lägre än utsläppen år 1990.

Ett effektivare resursutnyttjande, med minskade utsläpp av växthusgaser, uppnås bland annat med hjälp av ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. De senaste årens förändringar av skattestrukturen har haft som syfte att öka skatternas effektivitet som styrmedel. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Det förekommer även diskussioner om införande av alternativa ekonomiska styrmedel, t.ex. handel med utsläppsrättigheter.

5.3.3 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Beskattningen av "njutningsmedel" såsom alkoholhaltiga drycker och tobaksvaror har både folkhälso-politiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet.

Alkoholhalten bestämmer skattesatsen

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (5.20 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 501,41 kr per liter ren alkohol (100 volymprocent). För spritdrycker som tas in från annat EU-land för privat bruk (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med 196 kr per liter (ej omräknad volym).

Den 1 december 2001 sänktes skatten på vin. Anledningen till sänkningen var att EU-kommisionen ansåg att Sverige, som öl- men ej vinproducerande land, genom sitt sätt att beskatta vin högre än öl missgynnade varor från andra medlemsstater.

5.20 Tabell

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2002, kr

Excise duties on alcohol 1995-2002, SEK

	Volymprocent alkohol Percentage of alcohol by volume	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41	501,41	501,41
Vin (skatt per liter) (Wine [excise per litre])	2,25 - 4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	9,34	9,34	9,34	7,58
	4,50 - 7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	13,80	13,80	13,80	11,20
	7,00 - 8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	18,98	18,98	18,98	15,41
	8,50 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	27,20	22,08
	15,00 - 18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [excise per litre])	1,25 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	27,20	27,20
	15,00 - 22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	45,17	45,17
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47	1,47	1,47	1,47

Anm: *T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Riksskatteverket

Tobaksskatten består av två komponenter

Tobaksskatten på cigaretter består i motsats till övriga punktskatter av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Beskattningen av cigaretter bestäms delvis av EG-direktiv. Inom EU finns en bestämmelse om en miniminivå för beskattning av cigaretter. Denna säger att punktskatten skall vara minst 57 procent av detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. En kompletterande bestämmelse har dessutom införts som innebär att ett fast minimibelopp om 60 euro (cirka 545 kronor) per 1 000 cigaretter ska tas ut. Medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 95 euro (cirka 865 kronor) per 1 000 cigaretter behöver inte uppfylla 57-procentskravet.

Under 1997 höjdes skatten två gånger med sammanlagt över 50 procent. Skälen för höjningarna var främst allmän finansiering av statsbudgeten. Dessutom angavs folkhälsoskäl samt att Sverige ännu inte uppnått miniminivån på cigarettskatt inom EU. Prisökningarna som blev följden av skattehöjningarna ledde till minskade försäljningsvolymerna av beskattade cigaretter. Volymerna som med stor sannolikhet ersattes av obeskattade cigaretter, till följd av smuggling och gränshandel. För att förhindra en ökad smuggling med åtföljande inslag av organiserad brottslighet sänktes tobaksskatten den 1 augusti 1998. Samma skattesatser gäller fortfarande 2002.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2002

I budgetpropositionen föreslås att en minimiskattesats om 84 öre per cigarett fastställs från och med den 1 mars 2003. Reglerna införs med stöd av EGs bestämmelser om en lägsta nivå på beskattningen och i syfte att minska konsumtionen av lågpriscigaretter, som under senare tid börjat ta allt större andelar av cigarettmarknaden.

5.21 Tabell

Skattesatser för tobak 1995-2002

Excise duties on tobacco 1995-2002

	1995	1996	1997	1998a	1998b	1999	2000	2001	2002
Cigaretter (Cigarettes)									
Per styck (öre) (Each [öre])	75	53	66	85	20	20	20	20	20
Procent på detaljhandelspris (% of retail trading price)		15,2	16,4	17,8	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2
Cigarer och cigariller per styck (öre) (Cigars and cigarillos, each [öre])	35	35	44	56	56	56	56	56	56
Tobak (kr/kg) (Tobacco [SEK/kg])	384	384	489	630	630	630	630	630	630
Snus kr/kg (Moist snuff [SEK/kg])	75	75	96	123	123	123	123	123	123
Tuggtobak kr/kg (Chewing tobacco [SEK/kg])	123	123	156	201	201	201	201	201	201

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Riksskatteverket

Försäljningen av alkohol ökar

Förekomsten av illegal tillförsel av alkohol och tobak, antingen genom illegal införsel (smuggling) eller illegal sprittillverkning (hembränt) gör att det är svårt att exakt redovisa de förbrukade kvantiteterna av dessa varor (för en utförligare redogörelse av detta se avsnitt 9.5.2). Den offentliga statistiken visar naturligtvis endast de beskattade kvantiteterna som säljs av Systembolaget eller på restaurang (5.22 Tabell). Av den statistiken framgår att den beskattade försäljningen av spritdrycker minskat kraftigt sedan slutet av åttiotalet. De senaste årens försäljning är betydligt mindre än 1988 års försäljning.

5.22 Tabell

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-2001, milj liter

Sales in alcoholic beverages 1988-2001, millions of litres

	Sprit	Vin	Starköl	Liter 100 % alkohol per invånare 15 år och över
	Spirits	Wine	Beer >3,3 vol%	Litres 100 % alcohol per head of pop. aged 15 and more
1988	41	102	148	6,4
1989	40	106	161	6,5
1990	38	105	162	6,4
1991	37	106	165	6,3
1992	36	109	173	6,3
1993	34	110	179	6,2
1994	32	115	192	6,3
1995	30	111	192	6,2
1996	27	117	182	6,0
1997	25	128	193	5,9
1998	24	130	194	5,8
1999	25	140	218	6,1
2000	25	144	224	6,2
2001	27	157	239	6,5

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Alkoholinspektionen

Den succesiva minskning som kunnat noteras under hela perioden bröts dock under 1999. Mellan 1998 och 2001 ökade den beskattade spritförsäljningen med 11 procent. Försäljningen av vin och starköl har ökat kraftigt under den aktuella perioden. Vinförsäljningen har sedan 1988 ökat med 54 procent och starkölsförsäljningen med 61 procent. Mellan 2000 och 2001 ökade både sprit- och starkölsförsäljningen med 7 procent, och vinförsäljningen med 9 procent. Den totala försäljningen omräknad till 100 procent alkohol ökade för tredje året i rad, sedan den nedåtgående trenden bröts 1998.

5.23 Tabell

Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), juni 2002, kr

Example of liquor price (700 ml, 40 %) June 2002, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	43	18
Alkoholskatt (Alcohol tax)	140	62
Moms (VAT)	46	20
Konsumentpris (Consumer price)	229	100

Källa: Riksskatteverket

5.24 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), juni 2002, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), June 2001, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Priset exkl skatt (Price excluding tax)	11,30	30,1
Fast tobaksskatt (Fixed tobacco tax)	4,00	10,7
Värderelaterad tobaksskatt (Value related tobacco tax)	14,70	39,2
Moms (VAT)	7,50	20,0
Detaljhandelspris (Retail trade price)	37,50	100,0

Källa: Riksskatteverket

5.25 Tabell

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), juni 2002, kr

Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), June 2002, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	39,44	56
Alkoholskatt (Alcohol tax)	16,56	24
Moms (VAT)	14,00	20
Konsumentpris (Consumer price)	70,00	100

Källa: Riksskatteverket

5.26 Tabell

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), juni 2002, kr

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), June 2002, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	6,50	50
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	3,82	30
Moms (VAT)	2,58	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	12,90	100

Källa: Riksskatteverket

5.3.4 Skatt på fordon

Fordonsbeskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonsbeskattningen ett antal skatter och avgifter på försäljning, innehav, registrering och skrotning av fordon. Användningen av fordon beskattas genom energiskatterna på bensin och diesel (se ovan). Den totala vägtrafikbeskattningen består sålunda av skatter på fordon och deras drivmedel.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

Den senaste skattehöjningen för personbilar inträffade den 1 oktober 1996. Anledningen till höjningarna var att försäljningsskatten på personbilar slopades (se nedan). För t.ex. bensindrivna personbilar med tjänstevikt 1201 - 1300 kg, vilket är medianvikten för dessa bilar enligt bilregistret, är fordonsskatten 1 181 kr.

Sedan år 1980 gäller att fordonsskatten på personbilar är nedsatt i vissa glesbygdskommuner. Nedsättningen, som har uppgått till 384 kr sedan år 1988, gjordes för att kompensera personbilstrafiken i glesbygd med dess längre genomsnittliga körsträckor för en höjning av den dåvarande bensinskatten.

Mellan åren 1974 och 1993 utgick en särskild s. k. kilometerskatt på dieseldrivna fordon. I samband med att kilometerskatten avskaffades infördes en differentiering av fordonsskatten på personbilar efter drivmedelsslag. För dieslbilar är fordonsskatten betydligt högre än för bensinbilar, vilket motiveras av att diesel är ett drivmedel som är lägre beskattat än bensin. För t.ex. en dieseldriven personbil med tjänstevikt 1 501-1 600 kg är fordonsskatten 6 228 kr. För en bensinbil med samma vikt är fordonsskatten 1 628 kr. Tidigare var fordonsskatten för dieslbilar av 1993 års modell eller äldre lägre än för yngre årsmodeller. Denna differentiering har dock tagits bort från 1 januari år 2001.

Vägavgift för tyngre fordon

En vägavgift för tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet infördes den 1 februari 1998. Avgiften gäller för lastbilar och lastbilsekipage med en totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2001 är vägavgiften för fordonskombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 395 kr, för motsvarande fordon med fler axlar är avgiften 10 658 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande sex länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Tyskland och Sverige. Bevis på betald vägavgift ger rätt att trafikera vägarna i alla anslutna länder. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfarts trafik inte anses få de vägkostnader som denna medför täckta genom beskattningen av drivmedel.

År 2001 såldes 202 000 vägavgiftsbevis till utländska lastbilar för totalt 23 mnkr. Medlemsländerna i Euro-vinjettsystemet stod för en liten del, cirka 500 tkr. Lastbilar från Norge och Finland betalade 8,2 resp. 4,0 mnkr.

Försäljningsskatten på motorfordon borttagen

Försäljningsskatten på motorfordon härstammar från 1950-talet och var från början ett slags investeringsavgift i syfte att hämma bilismens snabba utveckling. Senare utformades skatten som ett styrmedel för att gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Försäljningsskatten för personbilar slopades helt 1996. Syftet var att stimulera en förnyelse av den svenska bilparken. I samband med att avgaskraven skärptes den 1 oktober 1998 avskaffades försäljningsskatten också för tunga fordon. Den 1 januari 2001 togs även försäljningsskatten på bussar, lastbilar och motorcyklar bort.

Den miljörelaterade skrotningsavgiften

Skrotningsavgiften infördes år 1975 och var en av de första miljörelaterade avgifterna i Sverige. Avsikten med avgiften är att stimulera till skrotning av gamla bilar genom auktoriserade bilskrotare för att därigenom undvika att de lämnas i naturen. I Sverige redovisas skrotningsavgiften utanför statsbudgeten på en särskild fond, Bilskrotningsfonden, som förvaltas av Vägverket. Avgiften till fonden är 700 kr för bilar med producentansvar. För privatimporterade bilar är avgiften 1 500 kr. Skrotningspremien varierar med bilens ålder. För en högst 7 år gammal bil utbetalas 700 kr vid skrotning. Är bilen mellan 7 och 16 år gammal utbetalas 1 200 kr, medan det för bilar som är äldre än så utbetalas 1 700 kr. Behållningen på fonden uppgick vid slutet av år 2000 till 1 071 mnkr. Skrotningsavgiften kan trots namnet i viss mening betraktas som en skatt. I många andra länder finansieras skrotningen genom en skatte-reduktion vid köp av nytt fordon.

5.27 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 1 januari 2002, kronor/år

Examples of motor vehicle tax rates 1 January 2002, SEK/year

Fordonsslåg	Drivmedel	Skattevikt, kg	Fordonsskatt
Type of vehicle	Fuel	Tax weight, kg	Vehicle tax
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	1 200	1 032
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	1 200	3 952
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	16 000	8 278
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	16 000	2 327
Släpvagn (Trailer)	-	20 000	9 056
Buss (Bus)	diesel (diesel)	16 000	14 684
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	6 000	4 115
Jordbrukstraktor (Agricultural tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	-	225

Källa: Riksskatteverket

5.28 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslåg åren 1999-2002, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 1999-2002, thousands

Fordonsslåg	1999			2000			2001			2002		
	I trafik	Avställda	Totalt	I trafik	Avställda	Totalt	I trafik	Avställda	Totalt	I trafik	Avställda	Totalt
Type of vehicle	In traffic	Not in use	Total	In traffic	Not in use	Total	In traffic	Not in use	Total	In traffic	Not in use	Total
Personbilar (Passenger cars)												
bensin, (petrol)	3 586	595	4 180	3 664	654	4 318	3 783	712	4 494	3 800	572	4 372
diesel (diesel)	165	38	203	183	41	224	185	53	238	186	46	232
Bussar (Buses)												
ej diesel, (not diesel)	1,4	0,2	1,6	1,3	0,3	1,6	1,2	0,3	1,5	1,2	0,3	1,5
diesel (diesel)	13,5	2,4	15,9	14,9	1,9	16,8	12,9	3,8	16,7	12,8	3,6	16,4
Lastbilar (Lorries)												
ej diesel (not diesel)	184	54	238	180	58	238	180	58	238	173	54	226
diesel (diesel)	119	36	155	173	48	221	211	49	260	233	52	285
Motorcyklar (Motor bicycles)	150	105	255	167	105	273	191	107	298	221	110	331
Traktorer (Tractors)	326	69	394	326	72	398	326	76	402	327	78	405
Släpvagnar (Trailers)	709	123	832	726	129	855	743	136	879	761	143	903
Totalt (Total)	5 253	1 021	6 274	5 436	1 109	6 545	5 631	1 196	6 827	5 714	1 058	6 771

Anm: Uppgifter na avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mättdpunkt.

Källa: Vägverket

5.29 Tabell

Skatt per år i samband med fordonsanvändning 2002, kr

Annual taxes on vehicles 2002, SEK

	Kr
	SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	1 032
Energi- och koldioxidskatt på bensin (Energy and CO ² tax on petrol)	5 544
Moms på bensin (VAT on petrol)	2 242
Totalt (Total)	8 818
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	5,88

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil med tjänstevikt 1 200 kg, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 9,34 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil.

Petrol-powered passenger car with kerb weight 1 200 Kilograms, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 9,34 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.

Källa: Riksskatteverket

5.3.5 Skatt på import

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU

efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetullar, dvs. med en viss procentandel av varans värde. Endast vissa varor är belagda med specifika tullar som utgår efter kvantitet.

Införsel från EU tullfri

I motsats till andra skatter, där intäkterna varierar mer eller mindre proportionellt med skattebaserna, finns inga sådana samband vad gäller tullmedlen. Till följd av successiva sänkningar av tullsatserna har tulluppbörden i stort sett varit konstant under årens lopp samtidigt som importen har ökat. En mycket stor del av införseln till Sverige sker från andra EU-länder och belastas således inte med tull (5.30 Tabell).

5.3.6 Övriga punktskatter

Övriga punktskatter svarar för endast cirka två procent av den totala punktskatteuppbörden och består främst av skatt på vissa tjänster, som skatt på annonser och reklam, skatt på spel och lotteriskatt. Lotteriskatten redovisas bland inkomstskatterna i statsbudgeten.

5.30 Tabell

Importvärdet efter handelspartner åren 1981-2001, mnkr

Import value by region of origin 1981-2001, MSEK

År	Samtliga länder	EU	EU i %
Year	All countries	EU	EU in %
1981	146 039	86 956	59,5
1982	173 933	105 440	60,6
1983	200 369	125 110	62,4
1984	218 569	138 812	63,5
1985	244 656	157 868	64,5
1986	232 614	154 359	66,4
1987	257 871	171 090	66,3
1988	280 650	182 829	65,1
1989	316 594	201 771	63,7
1990	323 875	206 051	63,6
1991	301 290	190 890	63,4
1992	290 929	183 624	63,1
1993	334 283	209 655	62,7
1994	399 152	250 357	62,7
1995	438 467	303 263	69,2
1996	431 943	298 923	69,2
1997	481 715	328 004	68,1
1998	513 946	352 429	68,6
1999	537 382	361 429	67,3
2000	636 198	407 540	64,1
2001	622 723	404 873	65,0

Anm 1: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

Anm 2: T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: Statistiska centralbyrån, Utrikeshandelsstatistiken

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen samt för att få en enhetlig beskattning av annonser och reklam. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är fyra procent av beskattningsvärdet och i övriga fall elva procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. Som framgått ovan är antalet registrerade skattskyldiga för skatt på annonser och reklam betydligt

5.31 Tabell

Uppbörd av lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-2001, mnkr

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-2001, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på vinstsparande	Lotterivinstskatt	Summa lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Totalt
	Lottery tax	Tax on prize savings	Lottery prize tax	Total, lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Total
1990	616		1 547	2 163	88	2 365	4 616
1991	655		1 536	2 191	98	3 433	5 722
1992	2 385	233	283	2 901	110	3 212	6 223
1993	2 720	213	137	3 070	117	1 593	4 780
1994	2 791	174	138	3 103	124	1 713	4 940
1995	2 935	149	138	3 222	57	1 594	4 873
1996	2 130	96	41	2 267	48	1 798	4 113
1997	952	63	63	1 078	44	4 142	5 264
1998	1 071	50	62	1 183	63	3 526	4 772
1999	1 105	34	62	1 201	103	2 018	3 322
2000	1 142	26	31	1 199	96	2 862	4 158
2001	1 176	22		1 198	40	3 561	4 799

Källa: Riksskatteverket och Ekonomistyrningsverket

större än för någon annan punktskatt. Detta trots att antalet sjunkit väsentligt sedan den del av skatten som avsåg reklamtrycksaker avskaffades 1999. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

Lotteriskatt och AB Svenska spels överskott

Lotteriskatten redovisas som redan nämnts i statsbudgeten bland övriga inkomstskatter. I lotterivinstskatten ingick till och med 1991 totalisatorskatt och skatt på vinster på premieobligationer. Båda dessa skatter ersattes 1992 av lotteriskatten, med undantag för äldre premieobligationer som fortfarande beskattades med lotterivinstskatt. Sista året för betalning av lotterivinstskatt var 2000. År 1992 infördes även en skatt på bankernas vinstsparande.

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Utöver lotteriskatt redovisas i statsbudgeten överskott av spelverksamhet – typ vadhållningar, nummertävlingar och lotterier – som anordnas av AB Svenska Spel. Bolaget bildades den 1 juli 1996 genom sammanslagning av de båda statliga bolagen Svenska Penninglotteriet AB och AB Tipstjänst. Eftersom bolaget är befriat från lotteriskatt skall det istället redovisa inkomsterna av sitt överskott till staten. I motsats till AB Systembolaget räknas inte AB Svenska Spel som ett "skatte monopol" och deras överskott inkluderas därför inte bland punktskatterna.

Skatt på spel

Skatt på spel erlaggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad. År 2001 fanns det 384 skattskyldiga som betalade spelskatt.